

1951

1951. január 1.

A szabadkai Vajdasági Magyar Népszínház egyesült a Horvát Népszínházzal Narodno pozorište – Népszínház néven.¹

1. NMJ, 170.

1951. január 6.

A jugoszláv kormány egyezményt kötött az Amerikai Egyesült Államok kormányával, amelynek értelmében az USA élelmiszersegélyt küldött Jugoszláviának. > **1951. június 11.**; > **1951. november 14.**

1951. január 8.

A Szabadkai Opera zenekara megtartotta első hangversenyét.¹ > **1950. november 1.**

1. Eberst 1972, 158.

1951. január 20.

Az Újvidéki Rádió Lenin halálának évfordulójáról megemlékezve részletet közölt *Elkerülhetetlen-e a kötelező államnyelv?* című írásából: „A liberálisok abban különböznek a reakciósoktól, hogy legalább az elemi iskolákra elismerik az anyanyelven való oktatást. Azonban teljesen megegyeznek a reakciósokkal abban, hogy kötelezővé kell tenni az államnyelvet. Mivel indokolják az államnyelv kötelezővé tételét azok a pártok, amelyek ezt az álláspontot védik? Minden bennszülöttet vaskézzel kell tartani, nem szabad megengedni, hogy »szétszaladjanak«, Oroszországnak oszthatatlannak kell lennie, s minden népnek alá kell vetnie magát a nagy orosz elvnek, mivel állítólag a nagyoroszok voltak az ország építői és egyesítői. Ezért az uralkodó osztály nyelve kötelező államnyelv kell, hogy legyen. Puriskovics úrék egyenesen azon lennének, hogy egyáltalában megtiltsák azt a »kutyaugatást«, amellyel Oroszország nem nagyorosz lakossága beszél.” Szalai István szerkesztő megjegyezte: „Az írás nyomán felismerhetik hallgatóink szocialista valóságunkat, amely biztosítja a nemzeti kisebb-

ségek nemzeti kérdésének tökéletes megoldását, tehát a miénket, magyarokét is.”

1951. január 23.

A szabadkai Népszínház magyar együttese Patkai László rendezésében bemutatta Bródy Sándor *A tanítónő* című háromfelvonásos falusi életképét.

1951. január 31.

A jugoszláv kormány rendeletet hozott a munkástanácsok és igazgatóbizottságok megválasztásáról. > **1949. december 23.**

Az Újvidéki Rádió *Iffjúság hangja* című műsora Hirschler Ferenc tollából Puskás Ferencről közölt írást bírálva a magyarországi sport professzionalizálódását, amelynek keretében „a labdarúgók képzettségüknek megfelelő katonai rangot kaptak. Természetesen a ranglétrán a futballtudás alapján lehetett csak följebb jutni. Ez a lehetőség még nagyobb ambícióval töltötte el a játékosokat, s mind azon voltak, hogy minél előbb elérjék a tiszti rangot. Érthető! A csillogó egyenruha nagyobb tekintélyt jelentett a »sportladyk« előtt, míg a nagyobb fizetés gondtalanabb életet. Puskás öcsi, a csapat legjobb játékosa »főhadnagy lett«. Csak azt sajnálta, hogy a mezre nem varrhatta föl a csillagokat.”

1951. január

A *Híd* 1. számától Ernyes György felelős szerkesztő mellett a *Híd* társszerkesztője Majtényi Mihály. Tartalom: Komját Aladár: *Meghalt Lenin*; Brindza Károly: *Kínpadon*; Gál László: *Béke*; Szirmai Károly: *A nyomorék*; Radu Flora: *Dal az én hazámról* (Ford. Gál László); Florika Štefan: *Én, Szeretnék...* (Ford. Balázs Pál); Vladimir Nazor: *Az ekés király* (Ford. Kovács Kálmán); Paško Romac: *Szökés után*; Borús Erzsébet: *Ki látja a szemeimben?, Csukott szemmel..., Ti, ketten..., A városodnál jártam*; Vébel

Lajos: *Alázatosan jelentem...*; Živan Milisavac: *Ablak az európai kultúra felé. A Szerb Matica és a Letopis alapításának százhuszonötödik évfordulójára*; Gál László: *Ady Endre – Vajdaságban*; Bori Imre: *Mi és a Mladost öt éve*; Penavin Olga: *A szlavóniai szigetmagyarság*; Szlávnyity Mária – Bóna Júlia: *Két jelentős kiállítás a Vajdasági Múzeumban. A népvándorlás kora Vajdaságban. Novi Sad a történelem folyamán*; Lőrinc Péter: *A marxizmus–leninizmus könyvei* (A Testvériség–egység kiadó füzetei); Bálint István: *Vera Panova: Fehér vonat*; Sulhóf József: *A gyászoló család. Nušić-bemutató a subotica-i és a topolyai Magyar Népszínházban.*

A *Híd* e számában Bori Imre a *Mladost* című lap ismertetése során megjegyezte: „Az egész vajdasági magyar irodalom égető kérdéseinek jó részét könnyűszerrel meg tudnánk oldani, ha a *Híd* mellett a vajdasági magyar fiatalok és kezdő írók irodalmi folyóiratot kapnának. [...] A másik ezzel kapcsolatos dolog a fiatalok műveinek kiadása. Ezzel kapcsolatban még nem történt semmi különös. Ha megnézzük a szerb és a horvát fiatalok írásainak kiadását, látjuk, hogy az szervezett, és hogy nagy gondot fordítanak rá. [...] Szerény ismereteim szerint legalább négy verskötet, három prózai gyűjtemény és két regény várja, hogy az olvasó elé kerüljön.”¹

A Népoktatás, Vajdaság Autonóm Tartomány Közoktatásügyi Osztálya neveléstudományi folyóirata 1951. évi 1. számának tartalma: B. Szabó György: *Vázlat egy módszertani egység feldolgozására középiskolai irodalomtanításunk anyagából* (Arany János); Mirnic József: *A magyar–horvát kiegyezés és kora*; Velimir Penavin: *A fizika tanításának empirikus megalapozása*; P. V.: *Az 1950 októberében tartott körleti szemináriumokról*; M.: *A diákok bélyeggyűjtése; Általános megjegyzések a VAT kisebbségi iskolák használatára szánt olvasókönyvek összeállításához*; Árvay Ilona: *Ilić-Jovanović: Az ember*

test és egészségtan a gimnáziumok III. osztálya számára; --; *Földrajzi alapismeretek; Kérdések és feleletek.* Felelős szerkesztő Brunet Elemér.

1. Bori Imre: *Mi és a Mladost öt éve. Híd*, 1951. 1. 58–61. Idézi Bosnyák 1980, 140.

1951. február 1.

Aleksandar Ranković belügyminiszter a Jugoszláv Képviselőházban tartott beszámolójában közölte: „1945 és 1951 között 3 777 776 személyt tartóztattunk le és 686 000 személyt likvidáltunk.”¹

A Szabadkai Opera megtartotta első bemutatóját. Ivo Tijardović *A kis Florami* című művét adta elő.² > **1950. november 1.**

Németh István írta az Újvidéki Rádió *Faluhíradó* című műsorában: „A Vajdasági Kultúrészövetség Magyar Osztálya nemrégben falukutató csoportokat szervezett, hogy egyes vajdasági és szlavóniai magyar községekben, mint például Kupuszinán, Doroslón, Gomboson, Kórógyon és Laslovón rendszeres kutatómunkával feljegyezze az utókor számára a falvak népének szokásait, dalait és táncait. Ilyen falukutató csoport működik most Kupuszinán is. Megkérdezzük egy idősebb asszonyt az utcán, merre találjuk meg őket. Készséggel ad útbaigazítást. [...] Ahogy benyitunk a házba, ott találjuk Kovács Sztrikó Zoltán rajztanárt, a falukutató csoport egyik tagját”. > **1949. november**

1. Az adatot a Bosznia és Hercegovina-i Volt Politika Üldözöttek és a Kommunizmus Áldozatai Egyesületeinek Szövetsége [Savez udruga bivših političkih uznika i žrtava komunizma u Bosni i Hercegovini] idézi a nemzetközi szervezetekhez intézett határozatában [Sarajevska rezolucija]. – 2. Eberst 1972, 158.

1951. február 2.

Az Újvidéki Rádió híreiből: „A jugoszláv–magyar határon a magyar határőrök részéről elkövetett

gaztett alkalmából csütörtökön délután 2 órakor a szabadkai Minerva nyomda munkásai tiltakozó gyűlést tartottak. A gyűlésen hozott határozatban a legmesszeemenőbben elítélik Slavoljub Miljković határőrünk ellen elkövetett aljas orgyilkosságot. Munkásaink és alkalmazottaink 70 százaléka magyar, és mi magyarok szerb testvéreinkkel együtt emeljük fel szavunkat a magyar kormány és határ menti szerveinek aljas cselekedetei ellen, írják határozatukban a Minerva munkásai.”

1951. február 4.

A pancsovai kultúregyesületek szövetsége megtartotta évi közgyűlését. Az Újvidéki Rádió másnapi beszámolója szerint „az elhangzott beszámolókból kitűnt, hogy a város kultúregyesületei közül a legtermékenyebb és leghasznosabb munkát a Petőfi Sándor magyar kultúregyesület végezte. A felszólalók különösen hangsúlyozták, hogy a Petőfi Sándor kultúregyesület volt az egyetlen, amelyben állandó jellegű és kihangsúlyozott kultúrmunka folyt”.

1951. február 9.

Bogdánfi Sándor az Újvidéki Rádió *Külpolitikai tájékoztatójában*: „Magyarország kormánya minden eszközt megragad, hogy Jugoszláviát támadó szándékú, béke ellen törő államnak tüntesse fel. Sorozatos jegyzékeiben alaptalanul vádolja Jugoszláviát, hogy repülőgépei megsértik Magyarország légterét, továbbá rendszeres határprovokációkkal fokozza a nyugtalanságot. 1948-tól 1950 decemberéig 174 határincidens történt a jugoszláv–magyar határon. Ez a kormány egyáltalán nem hajlandó részt venni azoknak a vegyes bizottságoknak a munkájában, amelyek kivizsgálják a határincidensek körülményeit. Nyilván ennek is az a célja, hogy a magyar határőrök által kiprovokált incidensekért a jugoszláv kormány tegye felelőssé és így »bizonyítsa a jugoszláv kormány támadó szándékait«. Mindezek rávilágítanak arra, hogy ez esetben tervszerű előkészületek-

ről van szó, amelyek célja: jó előre megindokolni Jugoszlávia esetleges megtámadását.”

1951. február 10.

A Vajdasági Kultúregyesületek Szövetségének Magyar Osztálya nevében Sóti Pál elnök és Ernyes György titkár levélben értesítette a kultúregyesületeket az > **1951. február 24-i** évi közgyűlés összehívásáról.

1951. február 14.

Nacsa Gábor interjúja Major Nándorral (Újvidéki Rádió, *Ifjúság hangja*): „Mind többen beszélnek korunkban egy ifjúsági folyóiratról. Véleményem szerint erre szükség volna, és ez a kérdés mind érettebbé válik. Megjegyzendő, hogy a szerbekenél és horvátoknál több ilyen folyóirat igen eredményesen neveli a kezdő írókat. Helyesnek tartanám a fiatal tollforgatók műveinek kiadását is, ha másképp nem, hát füzetek formájában, ahogy ezt a szerbek is teszik. Ez évi magyar könyvkiadási tervünk szerintem nem irányozta elő a kezdő, induló tollforgatók írásainak megjelentetését elegendő mértékben. Ez a pillanatnyi helyzet, erről a kérdéstről többen kellene beszélni.”

1951. február 24.

Újvidéken a Népszínház kistermében mintegy 300 küldött részvételével megtartotta évi közgyűlését a Vajdasági Kultúregyesületek Szövetségének Magyar Osztálya. A beszámolót Sóti Pál, a magyar osztály elnöke tartotta. A felszólalók között volt Zsáki József, a tartományi főbizottság kereskedelmi osztálya megbízottjának helyettese, Olajos Mihály népképviselő, a tartományi agitprop tagja, Herceg János író, Weigand József író, Bodrits István, Sulhóf József és B. Szabó György. Megválasztották az új vezetőséget, amely ettől kezdve Magyar Osztály helyett Magyar Kultúr-tanács néven működött. Vándorzászlót és dicsérrő oklevelet adtak át a könyvterjesztési hétben

legjobb eredményeket elért kultúregyesületeknek és kultúrmunkásoknak.¹

1. ÚR, 1951. február 25.; Földessy összeáll. 1972, 40.

1951. február 26.

Az újvidéki József Attila kultúregyesületben a szabadkai Gyermekszínház együttese vendégszerepelt. A *Hamupipó*két adták elő.

Az Újvidéki Rádió *Építjük a szocializmust* című műsorában Németh P. István interjút készített Koperec Imre szabómunkással, az Újvidéki járás szerbiai parlamenti képviselőjelöltjével, aki kifejtette: „Nálunk a marxi-lenini tanok alapján megoldottuk a nemzeti kérdést úgy, ahogy egy országban sincs megoldva a világon. Az új Jugoszláviában minden nemzet egyenjogú. Minden nemzet és mi magyarok is szabadon fejleszthetjük nemzeti kultúránkat, gyermekeink anyanyelvükön tanulhatnak az iskolákban. Továbbá: mi magyarok éppen úgy részt veszünk a szocialista országépítésben, mint hazánk többi népei. Ez a munkalendület pedig onnan van, hogy nálunk a dolgozó, a magyar dolgozó is, érzi, hogy magának dolgozik. Ezért szavaz mindjobban a vajdasági magyar, és azért is, hogy a világon jelenleg csak az új szocialista Jugoszláviában, Tito Jugoszláviájában él szabadon gondolkodó, egyenes gerincű, bátran a jövőbe néző magyar.”

1951. március 8.

Sóti Pál elnök és Ernyes György titkár a Vajdasági Magyar Kultúratanács nevében levélben értesítette a pancsovai Petőfi Sándor Magyar Közművelődési Egyesületet, hogy Löbl Árpádot küldi ki az 1848-as forradalomról való megemlékezés előadójának. Betegsége miatt azonban > 1951. március 15-én Gyetvai Károly tartotta meg az előadást.¹

1. Földessy összeáll. 1972, 40.

1951. március 12.

Az Újvidéki Rádió *Pionírműsor*ában Klicsek Borbála jelenetében a szavazóbizottság elnöke így magyarázza meg Pityi Palkónak a szavazás lényegét: „Itt van ez a két láda. Az egyikben ki van függesztve államvezetőségünk képviselőinek neve. Ez az a láda, aminek szeme van, ez pedig itt mellette a vak láda. Ezen nincs semmi kifüggesztve. Ide szavaznak azok, akik ellenségei az államunknak.”

1951. március 15.

A pancsovai Petőfi Sándor Magyar Közművelődési Egyesületben Gyetvai Károly tartott előadást az 1848-as forradalomról.¹ > 1951. március 8.

1. Földessy összeáll. 1972, 40.

1951. március 16.

A magyar kormány tiltakozó jegyzéket intézett Jugoszláviához a határsértések miatt. > 1951. november 23.

1951. március 17.

Tito Belgrádban a Kosovo-Metohija népének képviselőivel folytatott beszélgetésben kifejtette: „Kosmeten járva láttam, hogy megszűnt a múlt, nyoma sincs a gyűlöletnek a szerbek és a szkipetárok, illetve a Crna Gora-iak és a szkipetárok között. Örülök, elvtársak, hogy nálatok is szilárdul a nemzetiségek egysége. A magam részéről is kijelenthetem, hogy ez a legfontosabb, hogy őriznetek kell az egységet, mert egy némely szomszédunk azt szeretné, ha népeink között vérviszály törne ki. Hazánk soknemzetiségű ország. Számos kisebbség, több nemzetiség él itt, és mi tudjuk, e tekintetben igen rossz tapasztalatunk van a múltból, mert nemcsak a külső ellenség, de itt belül a sovinizták is egymás ellen uszították népeinket, a hazánkban élő különféle nemzetiségeket. A régebbi rezsimek hazánkban egyeduralmi célokat követtek, külföldről pe-

dig sokan imperialista célokat szerettek volna megvalósítani hazánk kárára. Ilyen imperialista célokat követnek ma hazánkkal szemben szomszédaink és a Szovjetunió.”¹

1. *Borba*, 1951. március 18.; Tito 6, 18.

1951. március 18.

Szerbiában egyéni választókerületekben megválasztották a köztársasági parlament 338 képviselőjét. Vajdaságban a választópolgárok 96,7%-a ment el szavazni, közülük a Népfront jelöltjeire 91,2 %-uk voksolt, míg 86 316 szavazat (8,8%) került a „vak” szavazóurnába. Ez utóbbiak aránya egész Szerbiát tekintve Óbecsén volt a legmagasabb (26,2%), azt követte Szabadka (21%), Topolya (18,9%), Zenta (17,4%).

1951. március 23.

A belgrádi magyar követség ideiglenes ügyvivője a külügyminiszter rendeletére felterjesztette feljegyzéseit azokról az értesülésekről, amelyeket a követséghez forduló – név szerint említett – személyektől szerzett. Ezek szerint a Vajdaságban rendkívül rossz az ellátás, a beszolgáltatás terhei a magyarokat fokozottan sújtják, a hadseregben nagy az elégedetlenség, a politikai rendőrség megtorlásai gyakoriak. Az irat fedőlapján feltüntetett utasítás szerint a feljegyzést továbbították az MTI-nek.¹

1. MOL XIX-J-1-j-5c-00322-1951.

1951. március 31.

Belgrád egyik forgalmas útkereszteződésénél dulakodásra került sor Hrabec István belgrádi magyar ügyvivő és sofőrje, valamint néhány más gépkocsi utasai között. A magyar fél ezt a jugoszláv állambiztonsági szolgálat provokációjának minősítette és merényletnek nevezte, a jugoszlávok szerint viszont az ügyvivő gépkocsivezetője szabálytalanul közlekedett, és emiatt került összetűzésbe egy taxisofőrrel.¹ > **1951. június 2.**

1. MOL XIX-J-1-j-30f-007427-1955.; MOL XIX-J-1-j-5b-001280-1952.

1951. március

Jugoszláviában kisebb mértékű gazdaságpolitikai változásokat eszközöltek a jövedelemelosztás terén, és leértékelték a dinárt. Ezek az intézkedések nem hoztak eredményt, a fizetések az év végéig az iparban 30%-kal nőttek, ugyanakkor visszaesett a termelés.¹

1. Arday Lajos: *Reformok és kudarcok. Jugoszlávia utolsó évtizedei, és ami utána következett*. Budapest, 2002, BIP, 217.

1951. április 1.

A *Híd* értekezletet tartott a folyóirat előző évfolyamának elemzésére. Ezen, majd az ezt követően megjelent cikkek kapcsán ismét fellángolt a vita az > **1950. áprilisi *Híd*** ürügyén a „fiatalok” és „öregek” között.¹

1. [Sulhóf József]: Egy év irodalmi termése a *Híd* irodalmi vitájának tükrében. MSz, 1951. április 2.; Fehér Ferenc: Őszinte irodalmat – jobb szerkesztést. *Ifjúság*, 1951. április 7.; Sulhóf József: Vita egy vitariportról. MSz, 1951. április 13.

1951. április 3.

A magyar külügyminisztérium szóbeli jegyzékben tiltakozott „a Magyar Népköztársaság ügyvivője ellen elkövetett merénylet” miatt, és elkövetőivel szemben nyilvános felelősségre vonást, a jugoszláv kormánytól pedig elégtételt követelt.¹

1. MOL XIX-J-1-j-30f-007427-1955.; MOL XIX-J-1-j-4bc-00800-13-1956.

1951. április 21.

Tomán László a *Magyar Szóban Bűnös irodalompolitika* címmel így válaszolt Sulhóf Józsefnek a *Híd* 1950. áprilisi számát bíráló cikkére: „Arról van szó, hogy egy írónemzedéket akarnak likvidálni, arról van szó, hogy nálunk olyanok akarnak irodalmi vezérekké válni, akiknek semmi közük az irodalomhoz. [...] Nálunk lassan megérnek a feltételei annak, hogy valóban szabad magyar irodalmat teremthessünk, azt, amit Magyarország nem lehet megteremteni.”

1951. április 22.

A vajdasági sajtóban a *Híd* > **1950. áprilisi** szá-
mával kapcsolatban felújult vita keretében Bog-
dánfi Sándor a *Magyar Szóban* leszögezte: „a
törtető csoportokat tehát fel kell számolni, még
ha az irodalom megmentésére irányulnak is.”

1951. április 30.

Saffer Pál ilyen kérdéseket tett fel Bori Imrének
Herceg János *Bors és fáhéj* című könyvéről írt
kritikája kapcsán: „Vajon miért kell a vajdasági
magyar irodalomnak »utat keresni« az egyete-
mes magyar irodalomhoz? [...] Ami pedig a szűk
keretet illeti, szűk keret lehetett esetleg a Vajdaság
a magyar íróknak a régi Jugoszláviában, amikor
nem volt neki szabad kimondani az igazat. De
miért volna szűk keret egy íróknak ma a vajdasági
magyarok élete, a mi életünk, amely szerves és
alkotórésze az »egyetemes« jugoszláv életnek?
Ez a jugoszláv élet – a mi életünk, harcunk és
munkánk – pedig ma világító fáklyája a haladó
emberiségnek. [...] Nem értem például, miért
emeli ki B. I. olyan jelentősen a magyarsághoz
való hűséget és odaadást, hogy az embernek
szinte úgy tűnik, hogy nagyon nehéz ma Jugo-
szláviában igazán magyarnak lenni.”¹

A Testvériség–egység Könyvkiadó jelentése
szerint raktárában 160 különféle magyar nyelvű
kiadvány 310 426 példánya hever, óriási pénzesz-
közöket kötve le. Elsősorban a politikai kiadvány-
ok kiadói terve volt túlméretezett.²

1. Saffer Pál: Megjegyzések egy kritikára. *Ifjúság*,
1951. április 30. – 2. Arhiv Vojvodine. *IV NS*
APV, Savet za prosvetu i kulturu. Povereništvo za
prosvetu. Dokumenti o radu Saveta (planovi rada,
zapisnici, izveštaji o radu, analize i sl.) 1946–1952.
Idézi JMK, 13.

1951. április

A *Híd* felelős szerkesztője a 4. számtól az addigi
Ernyes György helyett Majtényi Mihály lett. A
szerkesztőbizottság tagjai: Ernyes György, Her-

ceg János, Löbl Árpád, Majtényi Mihály, Olajos
Mihály, B. Szabó György.

1951. május 15.

A Jugoszláv Újságíró-szövetség II. kongresszu-
sának küldötteivel folytatott beszélgetés során
Tito kijelentette: „A fogyasztékoságok észlelésével
egyidejűleg azonban elismerésemet is ki kell fejez-
nem sajtónknak, különösen a szomszéd országok
iránti viszony kényes kérdéseiben elfoglalt helyes
álláspontjáért és magatartásáért, amikor az illető
szomszéd országok propagandája rendszerint
nemcsak vezető embereink, hanem népeink és
országunk durva sértegetésében merül ki. Elisme-
résemet kell kifejeznem sajtónknak, mert ebben a
tekintetben feladata magaslatán áll, mert higgadt,
és mert teljesen népeink szellemében ténykedik,
népeink pedig irtóznak a nemzeti sovinizmus és
a már népek iránti gyűlölet szításától. Tisztában
kell lennünk azzal, hogy az illető országok népei
nagy többségükben nincsenek ellenünk, ügyel-
nünk kell tehát, hogy az illető országok vezetői-
nek cselekedeteit és magatartását a jövőben se
azonosítsuk semmiképpen az egész néppel.”¹

1. *Borba*, 1951. május 16.; Tito 6, 26–27.

1951. május 19.

A jugoszláv kormány rendelete értelmében a
lelkészek is részesülhettek társadalombiztosít-
ásban, ha egyházuk erről szerződést kötött az
állammal.¹

1. NMJ, 105.

1951. május 20.

A *Magyar Szóban* B. Szabó György is bekap-
csolódott az > **1950. áprilisi** *Híd* kapcsán ismét
fellángolt nemzedékvitába, nyílt levelet intézve
Herceg Jánoshoz, aki arra > **1951. június 21-én**
válaszolt.¹

1. B. Szabó György: Levél Herceg Jánoshoz a
vajdasági magyar irodalom ügyében. Vitacikk
helyett. MSz, 1951. május 20.

1951. május 22.

A *Híd* bírálóbizottsága – B. Szabó György, Ernyes György, Herceg János, Löbl Árpád, Majtényi Mihály – döntést hozott az 1950–51. évi pályázat díjainak odaítéléséről. A novella műfajában a 21 beérkezett pályamű egyikét sem részesítette első díjban. A 2. díjat Major Nándor, a két 3. díjat Bogdánfi Sándor és Vörösbaranyi Zoltán kapta. A verspályázatra jelentkezett 56 szerző közül az 1. díjat Fehér Ferencnek, a 2. díjat Major Nándornak, a két 3. díjat Kopeczky Lászlónak és Vörösvári Heinz Vilmosnak ítélte oda. A színművek, az irodalmi riport és a humoros karcolat kategóriájában csak a harmadik díj került kiosztásra, mégpedig háromfelvonásosért Vörösvári Heinz Vilmosnak, egyfelvonásosért dr. Haász Miklósnénak, irodalmi riportért Vébel Lajosnak, humoros karcolatért Bogdánfi Sándornak. A pályázatra három tanulmány érkezett, az 1. díjas szerzője Juhász Géza, a 3. díjasé Bálint István, míg a 2. díjat nem ítélték oda.

1951. május 26.

Tomán László írta az *Ifjúságban*: „Adjanak magyar iskoláink, színházaink, sajtónk, könyveink magyar nevelést is! Isterik gyerekeink, az ifjúság a mi nagyjainkat? Múltunkat? Történelmünket? Ha nem, hogy lehetnek ők jó magyarok?”

1951. május 30.

Sinkó Ervin levele¹ Károlyi Mihályhoz: „A napokban felkeresett Fejtő Ferenc nővére, és azzal az örvendetes hírral lepett meg, hogy Ön az emlékiratait írja. Én azonnal érdeklődtem a legilletékesebb helyen, és felhatalmaztak, hogy értesítem Önt, miszerint itt a legnagyobb készséggel biztosítják az Ön könyvének úgy magyar mint szerbhorvát nyelven való megjelenését. Ez alkalommal értesítem arról is, hogy amennyiben Önnek és kedves feleségének nincs a nyári hónapokra már más kész terve, a jugoszláv kormány örömmel látná Önöket itt vendégként Dalmáciában vagy bármely más helyen, amelyet

Önök választanának. Ha erre elhatározná magát, ennek megvolna az az előnye is, hogy szíves engedelmevel én is segítségére lehetnék a könyv végleges megszerkesztésében.”

1. Sinkó Ervin levelezése II., 37–38.

1951. május

A *Híd* 5–6. számának tartalma: Sinkó Ervin: *Confiteor; Laták István három verse (Tavasza a rónán, A tenger szeret már, Még bimbó maradt)*; Herceg János: *Panasz; A régi délszláv költészetből – Branko Radičević, Stanko Vraz, Petar Preradović, Jovan Ilić (Ford. Ács Károly)*; Bogdan Čiplić: *A jó pásztor; Komáromi József Sándor két verse (A búzaszem dicsérete, A tavasz parancsol)*; Brindza Károly: *A jugoszláviai magyarok a népfelzabadító harcokban; Galamb János versei (Esti táj, Ködben...)*; Juhász Géza: *Tolnai Lajos, a magyar irodalom mostohagyereke; Lőrinc Péter: Olvasás közben*; H. J. [Herceg János]: *Tömörkény válogatott elbeszélései*; Kollin József: *Háry János ébresztése. Komáromi József Sándor tanulmánya*; Sulhóf József: *Lányi Ernő; Sulhóf József: Leányvásár. Operettbemutató a subotikai Magyar Népszínházban*; Herceg János: *Konjović Milan kiállításáról; A bírálóbizottság jelentése a Hid 1950–51. évi pályázatáról.*

Szerkesztőbizottsági tagok: Ernyes György, Herceg János, Löbl Árpád, Majtényi Mihály (felelős szerkesztő), Olajos Mihály, B. Szabó György.

1951. június 2.

A budapesti jugoszláv követség vezetője szóbeli jegyzékben mellékletként megküldte a Hrabec István belgrádi magyar ügyvivővel kapcsolatos incidensre vonatkozó jugoszláv vizsgálat eredményét, amely szerint az > **1951. március 31-i** incidenst Radnai György, az ügyvivő gépkocsivezetője idézte elő. Ugyanakkor szóbelileg közölte, hogy a jugoszláv kormány Hrabec ügyvivőt persona non grátának tekinti.¹ > **1951. június 5.**

Olajos Mihály levele² Sinkó Ervinhez: „Vállalatunk eddig vagy 18-20 lapnak is kiadója volt. Most, július 1-jétől kezdődőleg válik csak tisztán könyvkiadó vállalattá azáltal, hogy a lapok kiadását külön vállalatokba szervezzük. Könyvkiadásunkhoz elegendő papírunk van, sőt nem is a papírhány, hanem a pénzhány szabja meg könyvkiadói munkánk kereteit. [...] Mindemélyos problémáink mellett is arról értesítem, hogy nagy örömmel vettük a hírt Károlyi Mihály azon kívánságáról, hogy emlékiratait Jugoszláviában jelenjenek meg magyarul. Éppen a napokban idomítottuk könyvkiadási tervünket az új papírárokhoz, és ekkor Károlyi könyvére papírt is, pénzt is biztosítottunk, illetőleg előirányoztunk akkora keretet, hogy bármilyen vastag is lesz az emlékiratokat tartalmazó könyv, ki tudjuk majd adni, hacsak másvalami akadály elő nem adja magát. [...] Minden további nélkül melléje állunk annak a gondolatnak is, hogy a mi magyar nyelvű kiadványainkat a nyugati országokban élő magyarok között is terjesszük.”

1. MOL XIX-J-1-j-30f-007427-1955. – 2. Kézirat.

1951. június 3.

Eszéken megrendezték a horvátországi magyarság fesztiválját, amelyen 13 egyesület 350 szereplője vett részt.¹

1. EM, 316.

1951. június 3–4.

A JKP KB 4. plénuma a törvényességről és az igazságszolgáltatási szervek önállóságáról tárgyalva leszögezte, hogy ösztönözni kell a polgárok politikai és társadalmi tevékenységét. Tito a vitában megjegyezte, hogy az önkényeskedés „Isztriában nekünk hatalmas károkat okozott. Az emberek tömegei jelentkeztek optálásra, bár nem is voltak olaszok, hanem megelégteltek a terepi embereink eljárásait. Ilyen esetek voltak Vajdaságban is, méghozzá hihetetlen esetek, hogy a hajamat téptem és azt kérdeztem, mi történik az embereinkkel, vajon ők az ellensé-

geink, vagy pedig kibillentek az egyensúlyból a túlfeszített munka miatt”. Aleksandar Ranković belügyminiszter a plénumon kijelentette, hogy az Állambiztonsági Igazgatóság által 1949-ben foganatosított letartóztatások 47%-a indokolatlan volt.¹

1. *Sednice Centralnog komiteta KPJ (1948–1952)*. Beograd, 1985, Izdavački centar Komunist, 569.; Dušan Bilandžić, Stipe Tonković: *Samoupravljanje 1950–1974*. Zagreb, 1974, Globus, 31.; HRP, 102.; Petranović, Zečević, 989.

1951. június 5.

A magyar külügyminisztérium kiutasította a budapesti jugoszláv követség vezetőjét Magyarországról.¹ > 1951. március 31.; > 1951. április 3.; > 1951. június 2.

1. MOL XIX-J-1-j-30f-007427-1955.

1951. június 11.

Aláírták az amerikai–jugoszláv kölcsönös biztonsági szerződést. > 1951. január 6.; > 1951. november 14.

1951. június 21.

A Magyar Szóban Irodalmi helyzetünkről címmel Herceg János válaszolt B. Szabó Györgynek az > 1951. május 20-án hozzá intézett nyílt levelére: „Soha annyi dilettáns nem jutott szóhoz a vajdasági irodalom mozgalmában, mint napjainkban. [...] A vajdasági magyar irodalmi mozgalom nemcsak, hogy nem fejlődik, hanem egyre mélyebbre süllyed a dilettantizmus mocsarában.”

1951. június 29.

A Népfront tartományi végrehajtó bizottságának döntése alapján megalakult a Magyar Szó Lapkiadó Vállalat. Igazgatójává Rehák Lászlót nevezték ki.¹

1. KMSZ, 57.

1951. július 1.

Megalakult a Testvériség–Egység Könyvkiadó Vállalat. Az 1948 óta működő Bratstvo–Jedinst-

vo Lap- és Könyvkiadó Vállalatból jött létre, miután a lapok kiadását a Slobodna Vojvodina – Szabad Vajdaság vette át. Igazgatója Olajos Mihály, a magyar könyvek szerkesztője Bodrits István volt. Megszervezte a Könyvbarátok Köre olvasómozgalmat, és kiadta annak közlönyét *A Könyvbarát* címmel. 1959-ben szűnt meg, miután 1957-től a magyar könyvek kiadása az akkor alakult Forum kiadóhoz hatáskörébe került.¹

1. JUMIL.

1951. július 7.

A szerbiai felkelés napján a Fruška gora-i Iriški venacnál felavatták a harcosok emlékművét. A műsorban magyar műkedvelők is felléptek.¹

1. HRP, 103.; NMJ, 215.

1951. július 27.

A bosznia-hercegovinai felkelés napja alkalmából Knežica faluban rendezett kozarai ünnepségen mondott beszédében Tito kifejtette: „Nyugaton egynémelyek azt mondják, hogy most, amikor már ennyi mindent tettünk a demokratizálás érdekében, meg kellene engednünk azt is, hogy több politikai párt alakuljon, ne legyen többé egypártrendszer, ugyanis szerintük az diktatúra. Mi meg azt mondjuk, hogy ők nem értik meg országunkat, és nem akarják megérteni, hogy újabb politikai pártok alakítása nálunk egyenlő lenne az ország szétbomlasztásával. Mert hát ki alakítaná meg azokat az új politikai pártokat? Talán a régi reakciók és korteseik? [...] A háború alatt megteremtettük hazánkban népeink egységét, rendeztük a nemzeti kérdést úgy, ahogyan azt soha egyetlen más párt sem rendezhette volna; nem engedhetjük meg tehát, hogy a különféle új pártok révén újból szítsák a nemzeti sovinizmust és a politikai szenvedélyeket, hogy ily módon megbontsák népeink egységét. [...] Nálunk ma nincs uralkodó nemzet, egyik nemzet sem intézheti a másik ügyeit, nálunk ma minden nép egyenlő, és mindegyik a maga ura. Akkor hát minnek ide több párt? Van Népfrent, ebben

képviselve van hazánk minden népe, hazánk minden dolgozója, képviselve vannak azok, akik szeretik ezt az országot, azt akarják, hogy itt a szocializmus épüljön és felépüljön. [...] A demokrácia nem rendeleteken múlik, hanem a polgárok öntudatán. Minél magasabb fokú az öntudat, és minél kevesebb a szocializmus ellensége, annál inkább terebélyesedik a mi demokráciánk is.”¹

1. *Borba*, 1951. július 29.; Tito 6, 84–85.

1951. július

A Jugoszláv Képviselőház elfogadta az új büntetőtörvénykönyvet, amely a nemzeti alapú megkülönböztetést és a nemzeti gyűlölet szítását bűncselekménynek minősítette és rendkívül szigorúan büntette kimondva: három hónaptól öt évig terjedő börtönbüntetés jár annak, aki nemzeti, faji vagy vallási alapon megfosztja vagy korlátozza a polgárt alkotmányos vagy törvényes jogainak gyakorlásában, vagy ugyanilyen alapon kedvezményben vagy előnyben részesíti. A nemzeti, faji vagy vallási gyűlölködés szításáért kiróható fegyházbüntetés felső határát 15 évben határozta meg.¹

A Hid 7. számában Herceg János *Cél és vallomás* című írásában feltette a kérdést: „Mi az, hogy vajdasági irodalom? Van ilyen? Vagy csak azért van, hogy neve legyen?”

1. SL FNRJ, 1951/13.; NMJ, 66.

1951. augusztus 24.

A vajdasági tartományi pártbizottság irodájának ülésén a vajdasági németek kérdését megvitatva megállapították, hogy a táborok feloszlátása után azok 80%-a el akarja hagyni az országot. Ugyanakkor az itt maradtak között terrorista és szabotázsakciókat szervező csoportokat lepleztek le Apatinban, Versecen és Nagybecskereken. Közölték azt is, hogy a táborokból kikerülve 273 német állampolgárságú hadifogoly szakértőként a Vajdaságban maradt.¹

1. NF, 268–269.

1951. augusztus 27.

Az USA, Nagy-Britannia és Franciaország gazdasági segélyegyezményt kötött Jugoszláviával. 1950 és 1955 között kb. 600 millió dollár értékű gazdasági segélyt juttattak el. > **1951. november 14.**

1951. augusztus

A *Híd* 8. számának tartalma: Lőrinc Péter: *Tizenöt éves a Híd*; Reményi József versei (*Homo Europaes, Játékszer a fáraók idejéből*); Herceg János: *Árnyas ligetben; Laták István versei (Hervadó rózsza, Anyám, Régi városomban lépkedek...)*; Majtényi Mihály: *Garabonciás* (regényrészlet); Miroslav Krleža: *A nyomorról*; Antun Branko Šimić: *A szegények*; Dobriša Cesarić: *Város felhők alatt*; Miroslav Krleža: *Az V/b barakk* (Ford. Sinkó Irma); *Csépe Imre versei (Salome, Alföldi siralma, Szarka János)*; *Burány Nándor versei (Az Aljon, Életízű csók)*; Lőrinc Péter: *Az alkotás lélektanához*; Szirmai Károly: *Állástalanul* (Elbeszélés); Herceg János: *Egy zombori képkiállításról*; Herceg János: *Móricz Zsigmond: Rózsa Sándor a lovát ugratja*; Gál László: *Lőrinc Péter: Hétköznapiak*; Sulhóf József: *Majtényi Mihály: Élő víz*; Sulhóf József: *Gál László: Nevető könyv*; Sulhóf József: *Móra Ferenc: Elbeszélések*. Képek: Milivoj Nikolajević és Csávosi Sándor.

1951. szeptember 1.

A hároméves fogságából szabadult Vondra Gyula temerini plébános püspökénél jelentkezve írta: „Hazajöttem a nagy útról, kötelességemnek tartom, hogy mindjárt jelentkezzem Kegyelmességednek. Hála a jó Istennek, egészséges vagyok, készen azonnal szolgálatba lépni. [...] Főtisztelendő Tóth József és Sándor János megkértek, fejezzem ki Kegyelmességed iránti nagy ragaszkodásukat és tiszteletüket. Főtisztelendő Hegyi József már több mint egy éve Trepčán van. Mindannyian nagyon aggódunk érte.”¹

1. Vondra, 31–32.

1951. szeptember 8.

A vajdasági tartományi pártbizottság irodájának ülésén megállapították: „Nem ritka az a mindenképpen negatív jelenség, hogy a KP magyar tagjainak nagyobb száma, akárcsak a nemzetiségbeli elvtársak, amikor vezető pozícióba kerül, különválnak és elveszti a kapcsolatot a nemzeti kisebbségek alapvető tömegével, s emiatt nincs is elegendő politikai befolyása.” Kitértek arra is, hogy az Óbecsei és más vegyes lakosságú járásokban szinte általános jelenség, hogy amikor egy magyar a KP jelöltje vagy tagja lesz, környezetet vált, vagyis többet barátkozik a szerbekkel és „kezd elidegenedni korábbi környezetétől”¹

1. NF, 260.

1951. szeptember 11.

Vondra Gyula plébános háromévi raboskodás után visszatért Temerinbe. Ő volt az egyedüli a börtönt megjárt papok közül, akit a püspök visszahelyezett régi állomáshelyére.¹

1. Vondra, 32.

1951. szeptember 25.

Tito a szerbiai Čačakban mondott beszédében kijelentette: „Ha vannak nálunk emberek, akik nem szeretik az új, szocialista Jugoszláviát, akik gyűlölik ezt az új rendszert minálunk, akkor, elvtársak és elvtársnők, az ilyen emberek számára nincs is demokrácia. [...] Igaz, hogy a forradalom nem tréfa, mi azonban elmondhatjuk, hogy a háború utáni időszakban forradalmunk és forradalmi társadalmi átalakulásunk a legvértelenebb forradalom a történelemben mindmáig ismert forradalmak közül. Forradalmunk még nem ért véget. A forradalom fegyveres része ért véget és ez sajnos akarunk ellenére is a legvéresebb része volt, mert a megszállók és a hazaárulók elleni fegyveres harc folyamatában bontakozott ki. Forradalmunk jelenlegi korszaka a legvértelenebb, de azért nem fogunk bocsánatot kérni,

ha történetesen erősebb eszközökhöz kell olykor folyamodnunk.”¹

1. *Borba*, 1951. szeptember 27.; Tito 6, 176., 178.

1951. szeptember

A *Híd* 9. számának felét ismét a fiatal szerzőknek szentelte.¹ A szerkesztőbizottságba Ernyes György helyébe Kovács [Ács] Károly került.

1. Bosnyák 1980, 140.

1951. október 8.

Zágrábban a Jugoszláv Szakszervezeti Szövetség II. kongresszusán Tito beszédében arra is kitért, hogy „Ezekben a napokban folyik Belgrádban egy per, s ennek során szörnyű dolgok kerülnek napvilágra. A Szovjetunió jugoszláviai kémeivel a helyzet a következő. A határozat előtt 1 020 beszerített ügynökük volt, [...] a határozat után még 230. [...] A magyarok 153 kémet szerveztek be; a viszály előtt mindössze tízet, utána pedig 143-at; Bulgária 275 kémet szervezett be, valamennyit a határozat után. [...] Biztonsági szerveink mintegy 7 390 fehérgárdistát tartanak nyilván, s ezek a hazánkbeli szovjet szerveknek adták át értesítéseiket. [...] Tehát a határozat előtt összesen 8 445 személy kémkedett nálunk. Mi pedig mindössze 165-öt ítélünk el. [...] Nem állítottam, hogy lelepleztünk és összefogdos-tunk minden kémet. [...] Itt vagytok azonban ti, hogy segítsetek nekünk”¹

1. *Borba*, 1951. október 9.; Tito 6, 216–217.

1951. október

A *Híd* 10–11. számának tartalma: B. Szabó György: *Irodalmunk néhány időszerű kérdéséről (Egy irodalmi találkozó tanulsága)*; Gál László versei (*Monostor, Kereső vers*); Laták István: *A kamrában (Elbeszélés, édesanyám fájó emlékének)*; Reményi József versei (*A világban szétszóródott magyar költőknek, Garnuatum, Egy nő énekelt túl a parton...*); Szirmai Károly: *Grószki különös han-*

gokat hall; Miroslav Krleža: *Munkanélküli éneke* (Ford. Ács Károly); Dobriša Cesarić: *A nyomor hullaháza* (Ford. Ács Károly); Lőrinc Péter: *Kocsis, a kuwik madár*; Iványi Ildikó: *Megemlékezés Liszt Ferencről születése 140. évfordulója alkalmából*; Bencz Mihály: *Gyerekkor* (Regényrészlet); Stevan Sremac: *Pech. Belgrádi életkép a múlt századból* (Ford. Hornyik János); Dénes József: *Örtűzfénynél. Falu és város; Ács Károly versei (A születés pátosza, Szerelem után)*; Saffer Pál: *Vera*; Lukács György: *Balzac: Parasztok*; Penavin Olga: *Szlavóniai magyar népballadák*; dr. G. Czimmer Anna: *Babonák, ráolvasások (Adatok Gombos néprajzához)*; Sulhóf József: *Júlia kisasszony (Strindberg-bemutató a szabadkai Magyar Népszínházban)*; Sulhóf József: *Goldoni irodalomtörténeti jelentősége (A Kávésbolt topolyai bemutatója alkalmából)*; B. Szabó György: *Boško Petrović képkiallítása*; Jovan Sevdic: *Nikolajević Milivoj grafikai műveinek kiállítása*; Majtényi Mihály: *Két örökbecsű könyv. Képek: Boško Petrović és Hangya András.*

Szerkesztőbizottsági tagok: Ács Károly, Herceg János, Majtényi Mihály (felelős szerkesztő), Olajos Mihály, B. Szabó György. Kiadja a Vajdasági Magyar Kultúrtaács.

B. Szabó György a jugoszláviai magyar írók háború utáni első (zombori) találkozójáról írt cikkében folytatta a párbeszédet Herceg Jánossal az > 1950. áprilisi *Híd*-ban jelentkező fiatal nemzedék kapcsán: „irodalmunk... az egyetlen szabad magyar irodalom... Hazánkban megvan a magyar irodalom művészi fejlődésének objektív feltételei, de vajon elképzelhető-e társadalmi valóságunk művészi ábrázolása olyan írók nélkül, akiknek emberi és művészi öntudatában a valóság művészi kifejezéséért való törekvés nem párosul azzal a művészi állhatatossággal és becsületességgel, mely nélkül nincs művészet, nincs irodalom, és mely nélkül a valóság művészi kifejezése közönséges leckefelmondássá

alacsonyul? [...] Irodalmunkban éppen úgy, mint közéletünkben is, törekednünk kell a szocializmus ellenétes megnyilatkozások leleplezésére és éles kritikájára, de vajon irodalmi életünk demokratizálódásának feltételeit megteremthetik-e azok a türelmetlen hangú és gyakran személyeskedő cikkek – a szólásszabadsággal vissza is lehet élni! –, melyekben az alkotóművész pellengérré állítása már-már mindennapi jelenséggé lett? Írói közösségünk egységének megbontása ellentáborok szervezésével, az írók művészi tevékenységének rosszakaratú bírálata és az író megnyilatkozási lehetőségeinek szűkítése önkényesen és felelőtlenül – nem olyan tényezők, melyek elősegítik annak a légkörnek a megteremtését, melyben a művészi tevékenység szabadságáról fenntartás nélkül beszélhetnénk.”

> 1951. május 20.; > 1951. június 21.

1951. november 14.

Belgrádban aláírták a JSZNK és az USA közötti katonai segítségnyújtási szerződést. > 1951. január 6.; > 1951. június 11.

1951. november 23.

A magyar kormány tiltakozó jegyzéket intézett a jugoszláv kormányhoz a „sorozatos határincidensek” miatt.

1951. november 26.

Az ENSZ Közgyűlésének VI. ülészakán Jugoszlávia panaszt nyújtott be a politikai különbizottságnak a Szovjetunió, Bulgária, Magyarország, Románia, Albánia, Csehszlovákia és Lengyelország részéről az ország szuverenitását veszélyeztető nyomás és fenyegetések miatt. A Közgyűlés 1951. december 14-én 50 szavazattal öt – Szovjetunió, Fehéroroszország, Ukrajna, Lengyelország és Csehszlovákia – ellenében elfogadta Jugoszlávia kezdeményezését, és „javasolta az érdekelt feleknek”, hogy „vitáikat az ENSZ Alapokmányának szellemében rendezzék”¹

1. *Borba*, 1951. november 27., december 15.; Petranović, Zečević, 969–971.

1951. november 29.

A köztársaság napján a *Borba* közölte Tito sajtónyilatkozatát a forradalom tizedik évfordulója és az AVNOJ második ülésének nyolcadik évfordulója alkalmából: „Nálunk a nemzeti kérdés formálisan és lényegében is helyesen megoldódott, szövetségi állam alakult hat köztársasággal, a népek ott szabadon intézkednek életükről és sokoldalú fejlődésükről. Nálunk tehát kialakult a népi közösség, s itt nincs vezető nemzet, amely rákényszerítené akaratát másokra, vagy bármiképpen elnyomnak más népeket. A Szovjetunióban papíron ugyan megoldották a nemzeti kérdést, de ebből lényegében semmit sem valósítottak meg, kivéve a különféle köztársaságok formális megalakítását. A moszkvai bürokratikus vezérek parancsára nemcsak egész köztársaságokat szüntettek meg, hanem egész népeket is kitelepítenek, úgyhogy a megsemmisülés vár rájuk.”¹

1. *Borba*, 1951. november 29.; Tito 6, 289.

1951. december 4.

A szabadkai Népszínház bemutatta Bogdánfi Sándor *Vass Péter* című darabját.

1951. december 9.

Kovács József személyében új vezető érkezett a belgrádi magyar követség élére.¹ > 1951. június 2.

1. MOL XIX-J-1-j-5b-001280-1952.

1951. december 14.

Az ENSZ Közgyűlése határozatban ítélte el a Szovjetunió, Bulgária, Albánia, Románia, Magyarország, Csehszlovákia és Lengyelország Jugoszláviával szembeni ellenséges eljárásait.

1951. december

A *Híd* kiadója a 12. számtól a Testvériség–Egység Kiadóvállalat lett.

Tartalom: Debreczeni József: *József Attila*; B. Szabó György: *József Attila életműve; József Attila verseiből (Elégia, Óda, Áradat)*; Munk Artúr: *Farsangi játék; Reményi József műfordításai*; Komáromi József Sándor: *Mimóza megsemmisül; Csépe Imre versei (Egy szűzhöz, Halott madár)*; Ivanka Vujčić Laszowszki: *Sztipán béres és Paulika kovács (Részlet a Vranjara című regényből)*; Galamb János versei *(Mosolytalanul, Ne vess velem)*; Kvazimodo István: *Fehér néger mesél a fiának*; Téli József: *Tüskömugrás. Gombosi népszokások*; Majtényi Mihály: *Gorkij: Gyermekéveim*; Juhász Géza: *Kalászok. A Subotica-i Kultúregyesületek Szövetsége kiadása*; László Attila: *Három ifjúsági könyv*; Laták István: *Hetedik munkáévét kezdte meg a subotica-i Magyar Drámai Együttes*; Majtényi Mihály: *Vass Péter. Bogdánfi Sándor színműve a szabadkai magyar színházban*. Képek: Oláh Sándor, Ács József, Milan Konjović, Pechán Béla, Baranyiné Markov Zlata, Husvéth Lajos.

A *Híd* e számában Juhász Géza a szabadkai költők – Csépe Imre, Kopeczky László, Sebestyén Mátyás, Stadler Aurél, Urbán János, Zákány Antal – *Kalászok* című antológiájának megjelenése alkalmából kifejtette: „Bizonyítja ez az esemény azt is, hogy a jugoszláviai magyar irodalom nem üvegházban kitenyészett virág, hanem ez az irodalom él, fejlődik és állandóan új hajtásokkal gazdagodik. Egyik értékes és komoly hajtása ez a kis kötet is. Nálunk nemcsak egyetlen kultúrközpont van, amely folyóiratok köré gyűjti a tevékeny költőket, hanem amint látjuk, a magyar íróknak Suboticán is van klubjuk, amely most már azzal is dicsekedhet, hogy önálló kiadványt bocsát az olvasók rendelkezésére – egyelőre verseskötetet, nemsokára pedig prózait is. Amikor e kötet jelentőségét és célját akarjuk meghatározni, az összes lehetséges fél-

reértések elkerülése céljából világítsunk rá még egy dologra. Nem olyan versírók jelennek meg e kötetben, akik talán nem juthatnának szóhoz a magyarság irodalmi folyóiratában, vagy akiket nem »fogadna be« a hivatalos jugoszláviai magyar irodalom fóruma. [...] A jugoszláviai magyar irodalom állandó fejlődése idézte elő azt a helyzetet, hogy az egyetlen irodalmi folyóirat és könyvkiadó vállalat már-már szűknek és elégtelennek bizonyul ahhoz, hogy az egyre több író és költő számára lehetővé tegye a közönséggel való szoros kapcsolat fenntartását.”

1951.

A Vajdaságban az 1951–1952-es tanévben az általános iskolákban 45 572, a középiskolákban 1 644 diák tanult magyar nyelven.¹

Az év folyamán megjelent könyvek:

Gál László: *Nevető könyv; Kalászok* (A szabadkai Irodalmi Klub versantológiája); Komáromi József Sándor: *Választmányi ülés*; Majtényi Mihály: *Élő víz*; Sulhóf József: *Kémháború az atomtítokért*.

Debreczeni József: *Hladni krematorijum* (Hideg krematórium. Ford. Bogdan Čiplić. Belgrád); Majtényi Mihály: *Vrelo tle* (Forró föld. Újvidék); Sinkó Ervin: *Aronova ljubav* (Áron szerelme. Ford. Enver Čolaković. Zágráb)

Slobodan Galogaža: *Kis falu nagy fényben* (Ford. Gál László); Jakov Ignjatović: *Örök vőlegény* (Ford. Lázár István); Branislav Nušić: *A gyógyszerész család* (Ford. Herceg János); Prežihov Voranc: *Gyöngyvirág; Tarfejű és más szerb népmesék* (Ford. Hornyik János).

A Matica srpska kötetben jelentette meg azoknak a fiatal vajdasági szerzőknek a munkáit, akik elismerésben részesültek a Népi Ifjúság Tartományi Bizottsága által előző évben meghirdetett irodalmi pályázaton. Köztük volt két

magyar is: Németh István *Ubice* (Gyilkosok) és Holiga Frigyes *Kod rodbine* (Rokonoknál) című novellájával.²

Az év folyamán megjelent magyar nyelvű időszaki kiadványok száma és átlagos példányszáma: 6 (59 000); *Dolgozók* (10 500), *7 Nap* (10 000), *Híd* (1 000), *Pionírújság* (15 500), *Ifjúság* (4 000), *Magyar Szó* (18 000).³

1. Petranović, Zečević, 1209. – 2. *Almanah mladih*. Novi Sad, 1951, Matica srpska. – 3. Stoković 1975.

